

LÄNSSTYRELSEN
Älvsborgs län
Miljö och planenheten
Handläggare. Johan Larsson
Direktval Tel 0521-27 01 95

BESLUT
Datum
1995-12-11

Diarienummer
231-8863-95
62-202

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet BREDFJÄLLET ÖSTRA

Uppgifter om reservatet:

Namn:	Naturreservatet Bredfjället östra
Kommun:	Lilla Edet
Socken:	Hjärtum
Läge:	Ca 10 km nordväst om Lilla Edet
Kartor:	Topografisk, 8B SO;Ekonomisk 8B lf Rinnan,8B 2f Vargefjället;Gula kartan BB 05, 8B 23;Orienteringskarta Södra Fjället 1skala 1:15000 (Ljungskile FK1991)
Gräns:	Se bifogad beslutskarta, bilaga 2, där gränsen markeras med ytterkanten av den kraftigt streckade linjen
Fastigheter och ägare:	Se bilaga 3.
Areal:	130 hektar, varav skog ca 100 ha, hagmark och annan inägomark ca 10 ha, sjöar 22 ha.
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen

Beskrivning av området

Bredfjället utgör en väl avgränsad höjdplatå karakteriserad av skogs- och myrmarker samt ett flertal sjöar. Den omväxlande och delvis vildmarksbetonade terrängen lämpar sig väl för friluftsliv. I området finns flera stigar och anläggningar för friluftsliv. Bohusleden passerar genom östra delen.

Bredfjällets centrala del domineras av granskog som torde ha uppkommit kring mitten av 1800-talet och senare efter ett tidigare ljunghedsstadium. Områdets flora och fauna uppvisar nu drag av opåverkad barrskogsmiljö.

Den förekommande markanvändningen på fjället är främst skogsbruk och rörligt friluftsliv. Rationellt skogsbruk med omfattande kalhyggen och större skogsbilvägar präglar områdets perifera delar. De centrala delarna, som ingår i naturreservatet, är dock relativt opåverkade.

Fjällets kulturhistoria är väl dokumenterad och uppvisar flera för kulturminnesvården intressanta inslag. Rester av ålderdomlig brukning lever kvar på några av smågårdarna.

Utmarken på Bredfjället utgjorde länge kronoallmänning och var under 1800-talets första hälft föremål för intensiv bebyggelse- och uppodlingsverksamhet. Åtskilliga lämningar i form av bl a torpruiner och ännu öppna åker- och ängslyckor minner om denna epok. Jordbruk bedrevs på flera av smågårdarna på fjället fram till 1950-talet men förekommer nu i ringa omfattning.

Reservatet i Älvsborgs län omfattar den östra kanten av den höjdplatå som är naturreservat i Göteborgs och Bohuslän. En markerad sprickdal utgör gräns i öster. Da-lens botten uppfylls av Håleresjön, Bråtesjön och Brokabukten, den senare en vik av Store Väktor.

Området domineras av blåbärsgranskog, här och var med inslag av ek, björk och asp. En del smärre höjdparter täcks av hållmarkstallskog. Små fattigkärr är vanliga.

Bland särskilt intressanta avsnitt bör framhållas området mellan Madvattnet och Brokabukten, en småkuperad platå med stor biotopvariation och rikt inslag av lågor och torrträd. Järpe och tjäder förekommer i området. Ytterligare ett förhållandevis opåverkat område är den branta, blockrika sluttningen väster om Bråtesjön med gammal, grovstammig granskog.

Det gamla torpstället Bjurvattenshålan omges av öppna, delvis betade, marker och ängslövskog med rik flora och fauna. Här finns också intressanta kulturspår såsom åkertegar, fägata och stengärdesgårdar. Övriga torpmiljöer inom eller i direkt anslutning till reservatet är Bråten och Bremseviken.

Befintliga byggnader inom reservatet är ett enkelt fritidshus vid Store Väktor och en enklare jaktstuga vid Bjurvattenshålan.

Naturvårdsverket har angett Bredfjället som riksintresse för naturvården (i Älvsborgs län under benämningen Väktorområdet) och för friluftslivet. Riksantikvarieämbetet beslutade den 5 november 1987 att ange Bredfjället som riksintresse för kulturminnesvården.

I Älvsborgs läns naturvårdsprogram betecknas de berörda delarna av Bredfjället som område med högt naturvärde. Lövskogen vid Bjurvattenshålan har i lövskogsinventeringen över länet åsatts näst högsta skyddsvärde.

Ärendets beredning

Efter hemställan från Lilla Edets kommun beslutade länsstyrelsen den 19 februari 1986 om tillfälligt skydd enligt 11 § naturvårdslagen för området. Förordnandet förlängdes sedermera till att gälla längst t o m den 2 december 1990. För den del av området som faller inom Göteborgs och Bohus län meddelades motsvarande beslut den 3 december 1984 och följdes den 22 november 1989 av beslut om bildande av naturreservat.

Under utredningstiden har underlagsmaterial med förslag till skydd och skötsel samt förvaltning, information m m tagits fram av en särskild ledningsgrupp. I denna har ingått representanter för de berörda kommunerna och länsstyrelserna samt skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län och Bohusläns museum. Ytterligare kunskapsunderlag beträffande nature- och kulturmiljöerna, friluftslivet, sportfisket m m har tagits fram av särskilt utsedda arbetsgrupper.

Ledningsgruppens förslag till beslut om naturreservat remitterades av berörda kommuner under november 1987 till bl a kommunala organ, ideella föreningar och markägarna.

Kommunfullmäktige i Lilla Edets kommun beslutade den 26 januari 1989 att ställa sig positiv till bildande av naturreservatet. Detta ställningstagande kommer till uttryck också i kommunens översiktsplan, antagen den 16 december 1993.

Statens naturvårdsverk framförde i yttrande den 18 januari 1988 bl a att "reservatet har en bra avgränsning och att förslaget till beslut med skötselplan är väl utformat".

Stiftsnämnden har yttrat sig angående reservatsbildningen bl a till Lilla Edets kommun den 3 december 1987 och till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län den 7 december 1988.

Under tiden därefter har arbete med värdering av de berörda skogsskiftena samt förhandlingar om ersättning och eventuella markbyten fortgått.

Förslag till beslut om bildande av naturreservatet remitterades den 22 juni 1995. I enlighet med naturvårdsförordningens bestämmelser har berörda sakägare förelagts att inkomma med eventuella erinringar mot förslaget.

En markägare som innehar ett litet, men centralt beläget skifte inom det föreslagna reservatet, har i första hand yrkat avslag på projektet, och i andra hand anhållit om att ägobyte eller inlösen sker. I övrigt har ingen erinran mot reservatsbildning inkommit. Däremot har synpunkter framförts beträffande bland annat ytterligare utökning av reservatsområdet, tillkommande teleledning och inskränkningar i jakten samt vissa förslag i fråga om skötseln av kulturmark. I anslutning till remissbehandlingen har underhandskontakter tagits med bland andra länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län, Uddevalla kommun och Torps jaktlag. En sammanställning över yttranden, jämte länsstyrelsens kommentar, återfinns i bilaga 4.

Under sommaren 1995 har staten genom naturvårdsverket förvärvat huvuddelen (ca 98 %) av reservatsområdet. I fråga om den återstående delen, ett ca två hektar stort skifte inom fastigheten Röd 1:3, pågår förhandling om markbyte eller inlösen.

Vid länsstyrelsens slutliga behandling av ärendet har vissa ändringar gjorts avseende utformningen av föreskrifter och skötselplan.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt länsstyrelsens mening är naturvärdena inom den berörda delen av Bredfjället av sådan karaktär att området utgör ett väsentligt intresse för naturvärden i länet. Länsstyrelsen gör den

bedömningen att områdets naturvärden bäst kan ges ett långsiktigt skydd genom bevarande som naturreservat. Genom anslutningen till befintligt naturreservat i Göteborgs och Bohus län bidrar reservatsbildningen till att ett drygt 500 hektar stort skogsområde av riksintresse för naturvård, kulturminnesvård och rörligt friluftsliv skyddas för framtiden. Genom reservatsbildningen tillgodoses enligt länsstyrelsens mening intentionerna i kommunens översiktsplan och naturresurslagens bestämmelser om en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt god hushållning med mark och vatten.

En markägare, berörd genom ca två hektar reservatsmark inom fastigheten Röd 1:3, har i första hand yrkat avslag på reservatet och i andra hand yrkat att få fortsätta att bedriva småskaligt skogsbruk eller att få ersättningsmark eller att hans mark inlöses. Länsstyrelsen gör följande bedömning i frågan.

Det aktuella markskiftet är centralt beläget inom det föreslagna reservatet. Ett uteslutande av detta skifte skulle på ett från naturvårdssynpunkt olyckligt vis dela reservatet i två separata delar. Med hänsyn till områdets naturvärden i sig och dess betydelse för hela naturreservatets funktion, är det av stor vikt att det får ingå i reservatet.

Länsstyrelsen har utrett det berörda områdets relation till det samlade markinnehavet inom fastigheten Röd 1:3. Det område som föreslås ingå i reservatet omfattar 2,2 hektar skog och är i förhållande till huvuddelen av markinnehavet förhållandevis avsides beläget. Fastigheten inrymmer totalt 79 hektar, fördelat på sex skiften, varav merparten är skogsmark. Mot bakgrund av områdets betydelse från allmän synpunkt och det förhållande att intrånget för markägaren i relation till dennes samlade markinnehav är förhållandevis ringa anser länsstyrelsen att det allmänna intresset, dvs bildandet av ett naturreservat, bör ges företräde.

I övrigt har ingen remissinstans motsatt sig reservatsbildning. Smärre erinringar och synpunkter har, i den slutliga behandlingen av ärendet, i allt väsentligt kunnat tillgodoses utan att reservatets ändamål äventyras.

Det aktuella naturreservatet kommer att utgöra en del i ett större, sammanhängande, skyddat naturområde som sträcker sig över länsgränsen. Det är viktigt att föreskrifterna för allmänheten utformas likartat i de två reservaten. Tältning och eldning är inom reservatet i Göteborgs- och Bohus län förbjuden, med undantag för plats som anvisas av naturvårdsförvaltaren. I fråga om reservatet i Älvsborgs län har länsstyrelsen, med hän-syn till risken för förslitning och skada på naturskog och torpmiljöer, gjort den bedömningen att lämpliga platser för sådana undantag saknas. Ändamålet med reservatet torde bäst tillgodoses genom att tältning och eldning ej tillåts.

Möjligheten att bedriva jakt inom reservatet har av hänsyn till bl a det rörliga friluftslivet begränsats till jakt på älg och rådjur. Därigenom minskas omfattningen av jakten samtidigt som de viktigaste viltslagen alltså får jagas. Länsstyrelsen har med utgångspunkt i rådande förhållanden bedömt denna avvägning som rimlig. Länsstyrelsen avser emellertid att följa utvecklingen och därvid överväga tidsmässiga begränsningar av älg- och rådjursjakten.

Områdets behov av skydd

Bredfjället har stora värden ur bl a följande aspekter.

ekologi: Skogen i området är relativt orörd och börjar uppvisa naturskogskaraktärer; även barrskogens fauna och flora är relativt väl företrädd. Området utgör ett representativt västsvenskt barrskogs- ekosystem. Lövhult samt ängs- och hagmarksrester bidrar till den biologiska variationen i området.

kulturrehistoria: Ett flertal spår och lämningar av äldre brukning och bebyggelse finns.

rekreation: Den förhållandevis orörda barrskogen samt de många tilltalande odlingsmiljöerna, lövhulten, sjöarna m m gör området väl lämpat för friluftsliv.

Förutsättningen för att områdets värden för naturvård skall bestå är främst att skogsområdena så långt möjligt bevaras orörda. Vidare att kulturmiljöerna bevaras och 1 lämplig utsträckning hävdas.

Rationellt skogsbruk, dragning av vägar och kraftledning, bebyggelse och vattenreglering är exempel på sådant som kan påverka områdets naturvärde negativt. Hit hör också effekter av luftföroreningar.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området, avgränsat på karta i bilaga 2, skall av skäl som nämnts ovan särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet och eftersom området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv.

Värdena skall tryggas genom att:

- den uppväxta skogen lämnas till fri utveckling;
- värdefulla, hävdberoende naturmiljöer såsom vissa ängs- och hagmarker vårdas aktivt;
- kulturhistoriskt värdefulla miljöer skyddas och vårdas.

MED STÖD AV 7 § NATURVÅRDSLAGEN FÖRKLEARAR LÄNSSTYRELSEN DET PÅ BIFOGADE KARTA (BILAGA 2) AVGRÄNSADE OMRÅDET FÖR NATURRESERVAT.

Naturreservatets namn ska vara naturreservatet Bredfjället Östra.

Ändamålet med reservatet skall vara att bevara natur- och kulturvärdena inom ett relativt orört, representativt västsvenskt barrskogsområde och däri ingående torpmiljöer samt att därigenom trygga områdets värden för det rörliga friluftslivet.

Föreskrifter för reservatet

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt naturvårdsförordningen att följande föreskrifter och bestämmelser om naturvårdsförvaltningen ska gälla.

- A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet i naturreservatet.

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra gällande författningar är det i naturreservatet förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad, brygga eller annan anläggning; dock får vissa anordningar uppföras efter tillstånd av länsstyrelsen enligt A 12 nedan;
2. uppföra mast, antenn eller liknande anordning;
3. anlägga stig, väg eller parkeringsplats;
4. dra fram mark- eller luftledning;
5. spränga, schakta, dika, tippa eller fylla ut;
6. bedriva täkt i någon form;
7. dämma;
8. tillföra gödsel;
9. använda kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel;
10. avverka skog, röja eller beskoga mark;
11. tillvarata eller på annat vis skada dött träd eller vindfälle.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

12. uppföra torrtoalett eller ställa upp soptunna;
13. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med reservatets skötsel;
14. dikesrensa;
15. tillföra kalk
16. framföra motordrivet fordon, med undantag för naturvårds-förvaltarens körning som behövs i samband med skötseln av reservatet i enlighet med den till detta beslut hörande skötselplanen;
17. efter den 30 juni 1996 jaga annat än älg och rådjur;
18. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart.

Åtgärder som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen får utföras av naturvårdsförvaltaren eller av den som naturvårdsförvaltaren utser utan hinder av föreskrifterna A 3 (avser utmärkning av ny stig och anläggande av parkeringsplats), A 10 (avser skötsel av torpmiljöer och röjning/gallring inom föryngringsyta samt avverkning och röjning på Bohusleden) och A 11 (avser kapning och flyttning av vindfälle på stig eller väg).

Uttransport av fälld älg får under iakttagande av stor hänsyn till mark och vegetation utföras utan hinder av föreskriften A 16.

Förbudet enligt föreskriften A 17 avser även bävers bo och dammbyggnad.

Transporter som behövs för fastigheterna Bjurvattenshålan 2:2, Sollum 1:8 och Sollum 6:6 får utföras på befintlig väg eller körväg utan hinder av föreskriften A 16.

Vägbom får sättas upp på tillfartsvägen vid norra änden av Håleresjön utan hinder av föreskriften A 1.

Nödvändigt underhåll av befintlig telefonledning till torpet Bråten får utföras utan hinder av föreskrifterna A 10 och A 16.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet för markägare och annan sakägare att tåla att vissa åtgärder utförs.

Markägare och innehavare av särskild rätt till mark 1 naturreservatet förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas.

1. gränsmarkering av och upplysningsskyltar för naturreservatet i enlighet med till detta beslut hörande skötselplan;
2. utförande och underhåll av de anordningar för friluftslivet som anges i till detta beslut hörandeskötselplan, nämligen
 - stigar i enlighet med till skötselplanen hörande karta;
 - parkeringsplats vid norra delen av Håleresjön;
 - toaletter och soptunnor;
3. slåtter, röjning m m i de kulturhistoriska miljöer och naturmiljöer som avses särskilt vårdas, allt i enlighet med till detta beslut hörande skötselplan;
4. skötsel av skog i enlighet med till detta beslut hörande skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta i naturreservatet.

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra gällande författningar är det förbjudet att

1. göra upp eld utomhus;
2. framföra motordrivet fordon;
3. gräva upp växter; insamla mossor eller lavar eller vedsvamp;
4. ställa upp husvagn;
5. tälta;
6. rida;
7. medföra ej kopplad hund.

I det fall parkeringsplats anordnas norr om Håleresjön, inom reservatet, får motordrivet fordon norrifrån till denna framföras utan hinder av föreskriften C 2.

D. Föreskrifter m m enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Syftet med värden och förvaltningen är:

- att tillse och värna om områdets natur så att dess natur- och kulturvärden samt rekreativa värden kan bestå.
- att trygga hävden av värdefull kulturmark och kulturhistoriskt intressanta miljöer.

2. Naturvårdsförvaltare skall tills vidare vara länsstyrelsen.

3. Naturreseptatet skall förvaltas och skötas i enlighet med av länsstyrelsen fastställd skötselplan. LÄNSSTYRELSEN FASTSTÄLLER HÄRMED BIFOGADE SKÖTSELPLAN, BILAGA 7. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer gäller utan begränsning i tiden. I övrigt bör en översyn och ev revidering av planen ske med ca 10 års mellanrum.

4. Naturreseptatet skall genom naturvårdsförvaltarens försorg utmärkas enligt svensk standard (STS 02 15 22) och naturvårdsverkets anvisningar.

I särskilda fall kan länsstyrelsen med stöd av 12 § naturvårdslagen, medge undantag från reservatsbestämmelserna.

Enligt 37 och 38 §§ naturvårdslagen gäller bland annat att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 8 och 10 §§ naturvårdslagen kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 39 § naturvårdslagen vid vite förelägga honom om att rätta vad olovligt skett. Länsstyrelsen har vidare möjlighet att hos kronofogdemyndigheten få handräckning för att åstadkomma rättelse.

Hur man överklagar se bilaga (formulär 2).

Beslut i ärendet har fattats av länsstyrelsens styrelse. I styrelsens beslut har deltagit landshövdingen samt ledamöterna Kjell Andersson, Anne Sophie Aronsson, Lars Björkman, Sven-Ingvar Eriksson, Ulrik Hammar, Lars-Olof Johansson, Karl-Arne Larsson, Johnny Nilsson, Leif Olsson, Ingrid Petersson och Leila Pekkala samt ersättarna Bernt Emanuelsson och Maj Steen. I den slutliga handläggningen har deltagit byrådirektören Larsson, föredragande, länsrådet Åkerlund, länsassessorn Josefson, förvaltningsenheten, miljövårdsdirektören Enander, biträdande miljövårdsdirektören Schafferer, biträdande länsarkitekten Wockatz och länsantikvarien Åkerström, miljö- och planeringen, samt lantmätaren Saal, över lantmätarmyndigheten.

Bengt K. Å. Johansson

Johan Larsson

Bilagor:

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Fastighets- och markägarförteckning
4. Sammanställning över remissyttranden
5. Hur man överklagar
6. Sändlista
7. Skötselplan

